

Το Ταμείο, η ανάπτυξη και οι κίνδυνοι

Χωρίς αμφιβολία, το Ταμείο Ανάκαμψης είναι μεγάλης σημασίας συνολικά για την Ευρώπη και φυσικά την Ελλάδα. Αφορά μεγάλα ποσά και, εφόσον υπάρξει επιτυχή εκτέλεση των υποστηριζόμενων ιδιωτικών και δημόσιων επενδύσεων, η θετική επίδραση στην οικονομία θα είναι υψηλή. Όμως, όσο αληθές είναι αυτό άλλο τόσο κρίσιμο είναι πως τέτοιες πρωτοβουλίες δεν φέρνουν ισχυρή ανάπτυξη αυτόματα. Ειδικά για τη χώρα μας, το να ταυτίζεται η ανάπτυξη απλώς με την εισροή πόρων έχει συνδυαστεί στο παρελθόν με παρεξηγήσεις και οδυνηρά λάθη πολιτικής, που οδήγησαν σε διευρυνόμενο δανεισμό και σπατάλη ευρωπαϊκών κονδυλίων.

Μια τέτοια αντίληψη έχει αποτυπωθεί και διατηρείται έντονη σε μεγάλα τμήματα της ελληνικής οικονομίας και πολιτικής. Προτείνει πως οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά πρέπει να επιδοτούνται, άμεσα ή έμμεσα, από το Δημόσιο, το οποίο μπορεί να δημιουργεί συστηματικά ελλείμματα ή να διεκδικεί μεγάλες μεταβιβάσεις. Ακριβώς η λογική που τελικά οδήγησε την οικονομία μας σε επικίνδυνα μονοπάτια.

ΓΝΩΜΗ

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ
ΒΕΤΤΑ

Γενικότερα, εάν ήταν προφανές πως υψηλός νέος δανεισμός του Δημοσίου, γιατί αυτό συμβαίνει σήμερα σε επίπεδο Ευρώπης, ενισχύει μεσοπρόθεσμα την ανάπτυξη, τότε αυτό θα γινόταν συστηματικά και ακόμη περισσότερο χωρίς περιορισμούς και δεύτερες σκέψεις.

Διευρυνόμενος δανεισμός σημαίνει, όμως, επιβάρυνση των επόμενων γενεών στο άμεσο και απότερο μέλλον και μπορεί έτσι τελικά να υπονομεύσει τις προοπτικές ανάπτυξης.

Συνεπώς, η αιτιολογική βάση με την οποία η Ευρώπη προχωρά σε ένα μεγάλο πρόγραμμα δημόσιου δανεισμού δεν είναι μόνο η ανακούφιση από τις επιπτώσεις της κρίσης. Περιλαμβάνει την ανάγκη ενίσχυσης επενδύσεων και παραγωγικότητας, ώστε να υποστηριχθεί η μεγέθυνση και τα νέα χρέη να μην αποτελούν υπερβολικό βάρος στο μέλλον - έτσι προκύπτει και η έμφαση στις δομικές μεταρρυθμίσεις. Περιλαμβάνει επίσης την ανάγκη μείωσης της αβεβαιότητας και ενίσχυσης της εμπιστοσύνης - έτσι προκύπτει και η στήριξη, κατά προτεραιότητα, των πιο αδύναμων μελών της Ένωσης, όπως η Ελλάδα, από την Κεντρική Τράπεζα και με υψηλές μεταβιβάσεις. Ας μην ξεχνάμε πως η Ευρώπη μπήκε στην κρίση της πανδημίας με έλλειμμα ανταγωνιστικότητας και καινοτομίας σε σχέση με την Αμερική και μέρος της Ασίας και εξέρχεται από αυτή με περισσότερες απώλειες.

Το πλαίσιο είναι λοιπόν σύνθετο, με ευκαιρίες και κινδύνους. Ένα έμμεσο αλλά μεγάλο μέρος από το όφελος ήδη αποτυπώνεται στην πραγματικότητα. Η πρόβαση σε φθινό δανεισμό, ακόμη και για αδύναμες και χρεωμένες οικονομίες όπως η δική μας, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη σηματοδότηση πως η Ευρώπη θα προχωρήσει ενωμένη, μέσω των επιλογών της νομισματικής πολιτικής αλλά και του Ταμείου Ανάκαμψης και των σχετικών πρωτοβουλιών. Απομένει το κρίσιμο έργο της ενίσχυσης της παραγωγικής δομής.

Η γενική στόχευση είναι σωστή σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Ωστόσο, η εξειδίκευση και η εφαρμογή δεν θα είναι εύκολες. Η ανάπτυξη νέων τμημάτων της οικονομίας, εκ των πραγμάτων, ανταγωνίζεται την ενίσχυση παλαιών και ο δομικός μετασχηματισμός προϋποθέτει αλλαγή κινήτρων. Εάν δεν φανεί σύντομα πως η χρήση των πόρων και η ευρύτερη οικονομική πολιτική οδηγούν σε θετικό αποτέλεσμα, η σηματοδότηση θα μετατραπεί σε αρνητική. Για την Ελλάδα, ότι η παραγωγικότητα δεν ενισχύεται όσο χρειάζεται για να στηρίξει αύξηση ευημερίας και διαχείριση των χρεών. Για την Ευρώπη, επιπλέον, θα αμφισβητηθεί έντονα η λογική των μεταβιβάσεων και του συντονισμού πολιτικών, αν οι οικονομίες της περιφέρειας αποκλίνουν. Η σταθερή στόχευση και αποφασιστική εφαρμογή θα είναι, συνεπώς, πολύ υψηλής σημασίας, για την Ευρώπη όσο και για τη χώρα μας.

Ο Νίκος Βέττας είναι γενικός διευθυντής του IOBE και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών